

Актуальна тема номера:
“РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ”

Роман Мельник

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного права,
директор Наукового центру німецького права
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ВСТУПНЕ СЛОВО

Проблематика публічної влади, організації її функціонування, правових засад здійснення не втрачає своєї наукової актуальності та практичної значущості протягом двох останніх десятиріч. Це можна пояснити різними причинами, першою серед яких я назвав би нестабільність українського конституційного та адміністративного законодавства, яка, зі свого боку, викликана бажанням політиків і державних діячів створити “ідеальну” модель публічної влади і надати її суб’єктам необхідні (достатні) для її реалізації повноваження. Ситуація у цій частині ускладнюються тим, що різні політичні сили, перебуваючи на владному Олімпі, мають власне бачення цього питання. Так і рухаємося, іноді, по колу, шукаючи до сьогодні “досконалі” форми організації та функціонування публічної влади в Україні.

Більш стабільною у цій частині є юридична наука, яка, у переважній більшості, не маючи політичних цілей і не підтримуючи конкретних політиків, намагається напрацювати теоретичні конструкції, які згодом можуть бути затребувані практикою конституційної та адміністративної правотворчості. Сподіваються на це й автори цієї актуальної теми журналу. У представленому номері читач знайде наукові статті відомих учених-правознавців, присвячені вирішенню лише окремих проблем, які мають місце у сфері організації та функціонування публічної влади. Зокрема, йтиметься про: покращення теоретико-правових засад функціонування публічної влади та інституційних засад її здійснення, посилення процедурних механізмів реалізації публічної влади й підвищення

© Роман Мельник, 2018

ефективності захисту приватної особи від рішень (дій) суб'єктів публічної влади.

Натомість сподіваємося, що поставлені на обговорення питання закладуть необхідне наукове та методологічне підґрунтя для вирішення низки інших проблем, які накопичилися у сфері нормативного забезпечення організації та функціонування публічної влади. Так, нагальною є проблема розробки правових засад і механізмів реалізації влади (публічної) Українським народом. Нині на подальшу (поглиблену) теоретичну розробку очікують конституційні формули “народ здійснює владу безпосередньо” та “громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами”, що має завершитися підготовкою системного та цілісного законодавства, покликаного надати громадянам України реальні й ефективні засоби (механізми) участі у реалізації публічної влади. Наразі це завдання не виконано, що, поміж іншим, на мою думку, можна пояснити тим, що існуючі на сьогодні нормативно-правові акти, які закладають засади безпосередньої реалізації влади Українським народом, є досі “не включені” до системи жодної з галузей українського права. Йдеться, звісно, про теоретичний аспект цієї проблеми, оскільки норми права (об'єктивне право) існує у несистематизованому, навіть хаотичному вигляді. Норми права, “народжуючись та вмираючи”, не утворюють жодної системи. Система права, як і система галузей права, є рукотворним продуктом наукової спільноти. Отже, проблема полягає у тому, що жоден із вітчизняних авторів досі не визначив місця для юридичних норм, які регулюють взаємовідносини між приватними особами, громадянським суспільством та державою, у теоретичній конструкції “система права України”. Тому зазначений масив юридичних актів залишається належним чином несистематизованим; він не вивчається, а тому й не робляться системні та послідовні пропозиції, спрямовані на подальше удосконалення юридичного забезпечення реалізації публічної влади Українським народом.

Вагомою, принциповою та важливою для вирішення є й інша проблема – існування величезної кількості органів публічної влади, які функціонують поза системою органів виконавчої влади. Не занурюючись нині до цієї проблематики, зазначу лише, що наочним є дуалізм виконавчої влади (у широкому розумінні цього слова) в Україні, що виключно негативно позначається на ефективності публічного управління (адміністрування), яке скеровується сьогодні з двох різних центрів (Прем'єр-міністра України та Президента України).

Не можна не звернути увагу і на недооцінену та недовивчену на теоретичному рівні роль органів влади Автономної Республіки Крим у системі

реалізації публічної влади. Щоб побачити проблемність ситуації, яка склалася, досить хоча б зазирнути до підручників з адміністративного права, автори яких, у своїй переважній більшості, обходять увагою систему названих органів, що викликає у студентів помилкове розуміння їхньої ролі та значення в Українській державі.

Сподіваюся, що окреслені та інші проблеми організації функціонування публічної влади отримають невдовзі вирішення принаймні на теоретичному рівні.